

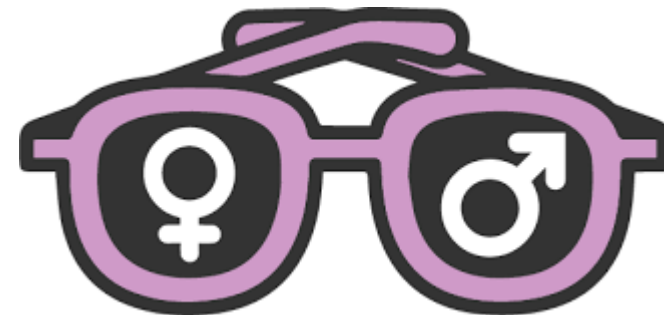
Nebud'me slepí!

Rozvojovka gendrovou optikou

Jana Mazancová

Fakulta tropického zemědělství

mazan@ftz.czu.cz

O čem se budeme bavit?

- Teoretický rámec
 - Gender
 - Gender equality x equity
 - Gender mainstreaming
 - Mezinárodní rámce
- Příklady z praxe
- Stručná gender optika – bioplyn ve Vietnamu

S kým?

- Ing. **Jana Mazancová**, Ph.D.
- ČZU, Fakulta tropického zemědělství, Katedra udržitelných technologií
- Proděkanka pro rozvoj, odborný asistent
- Výzkum: bioplynová technologie (appropriate technologies), rozvoj venkova, vzdělávání, gender (WE, women in leadership)
- Rozvojové projekty: Angola, Etiopie, Zambie, Keňa, Vietnam, Mongolsko, Gruzie, Ukrajina
- Koordinátor PS Gender FoRS

Gender a gender equality

- Co je gender?
- Kolik gender kategorií vlastně rozeznáváme?
- Jak rozumíme gender mainstreaming?
- Proč je gender v rozvoji důležitý?
- A jak tedy gender mainstreaming dělat?

Gender Equality - rovnost

- www.menti.com

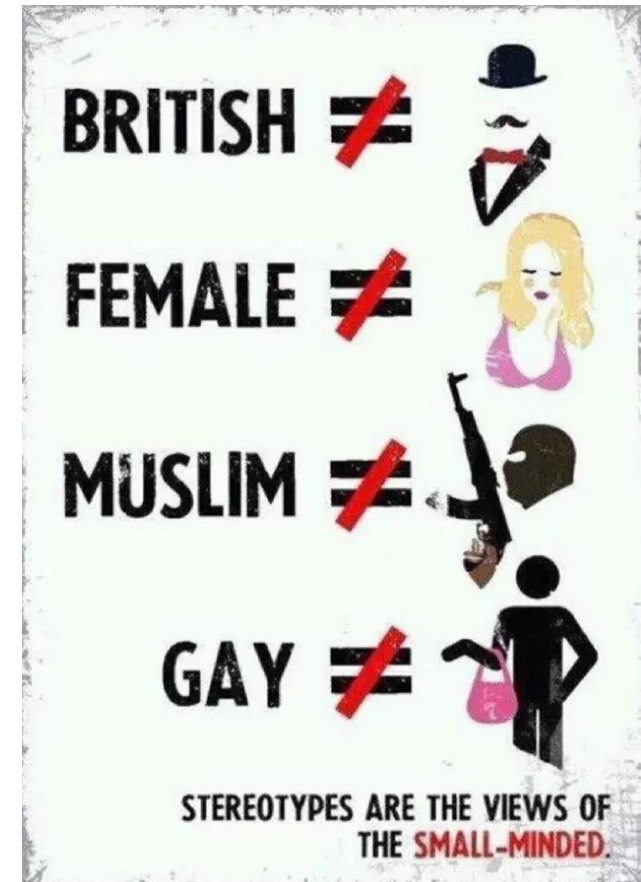

Pohlaví a gender (Sex and Gender)

- Pohlaví
 - biologicky dané (chromozomální, pohlavní orgány, sekundární pohlavní znaky)
- Gender
 - sociální kategorie
 - není vrozený - socializace
 - sociální konstrukt, který společnost vytváří, ale může jej také měnit (v čase i místě)
 - Vnímání toho „ženského“ a „mužského“ – rozlišné demograficky, kulturně, časově
 - Sociální mužství a ženství → stereotypy

Předsudky a stereotypy

- Předsudek
 - zakořeněný úsudek či názor, který není založen na spolehlivém poznání, ale pouhém mínění či předpokladu
 - Často neoprávněné zobecnění či zjednodušené zkušenosti
- Stereotyp
 - Neměnný soubor představ o člověku nebo skupině lidí, který významně ovlivňuje vnímání, postoje, hodnocení vůči nim
 - Správný muž a správná žena
 - „přirozené“

Sex-gender systém (pohlavně-gendrový)

- Rozdělení na individuální i sociální úrovni
- Gendrová dělba práce
- Patriarchální společnost
 - Kdo profituje?
 - Kdo má moc?
 - DISKRIMINACE - intersekcionalní
- Gender studies X Feminismus
- **Gender přímo neznamená feminismus ani women's empowerment**
- Proč se tedy bavíme hlavně o ženách?

**Achieve gender
equality and
empower all
women and girls**

Proč se tedy bavíme hlavně o ženách?

Strategie začlenění genderu do české rozvojové spolupráce: Ne móda, ale nutná podmínka efektivity

- Strategie začlenění genderu do české rozvojové spolupráce: Ne móda, ale nutná podmínka efektivity – Horký, Lukášová, 2009
- [Gender slepota v Angole](#)
- ZRS ČR: Ustanovení centra zemědělského vzdělávání a Centrum zemědělského vzdělávání v provincii Bié, 2003–2008
- Program priority RZ mezi ČR a Angolou „*potřeba posílení postavení žen je značná zejména v přístupu ke vzdělání a v zaměstnanosti mimo neformální sektor. Spolupráce ČR bude soustavně přispívat k posílení pozice žen v Angole.*“
- 15 žen ze 100 přijatých a studium nakonec v roce 2007 dokončily jen 3 ženy a 14 mužů
- posílení nerovností mezi muži a ženami

• <https://www.otvrenaspolecnost.cz/knihovna/otvrenka/prosazovani-genderove-rovnosti/pp4-zaclenovani-genderu.pdf>

Proč rovnost žen a mužů?

- **Human rights rationale**

- Human Rights (UDHR),
- Convention for the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)

- **Economic rationale**

- Gender Equality is considered “smart economics”
- *“Forget China, India and the internet: economic growth is driven by women.”*

The Economist, April 15, 2006.

- **Legal and Action Plans rationale**

- Multilateral and Bilateral donors increasing demand for gender sensitive programming and reporting on the gender equality impact of development spending

Lidská práva

Mezinárodní rámec pro rovné příležitosti:

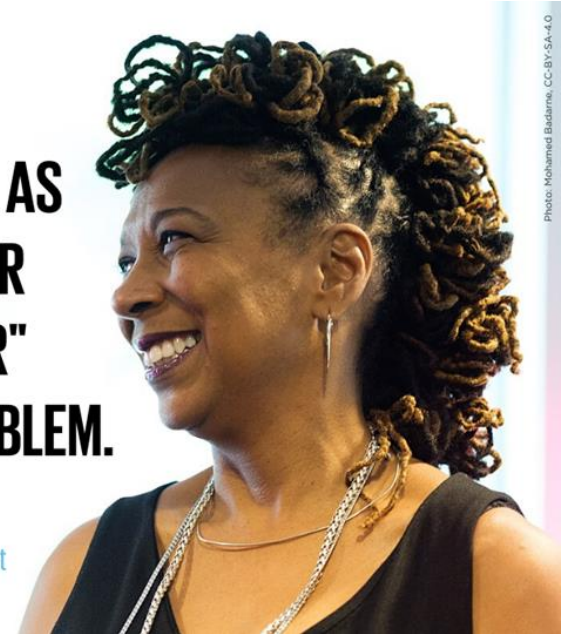
- Human Rights (UDHR) (1948)
- Convention for the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) (1979)
- UN Convention on the Rights of the Child (1989)
- Beijing Agenda for Action (1995) – Declaration and Platform for Action
- UNSCR 1325 on Women, Peace and Security (2000),
- UNSCR 1820 on protection of civilians from all forms of sexual violence (2008) and UNSCR 2242 (2015)
- 2030 Agenda for Sustainable Development (2015)

Intersekcionalita

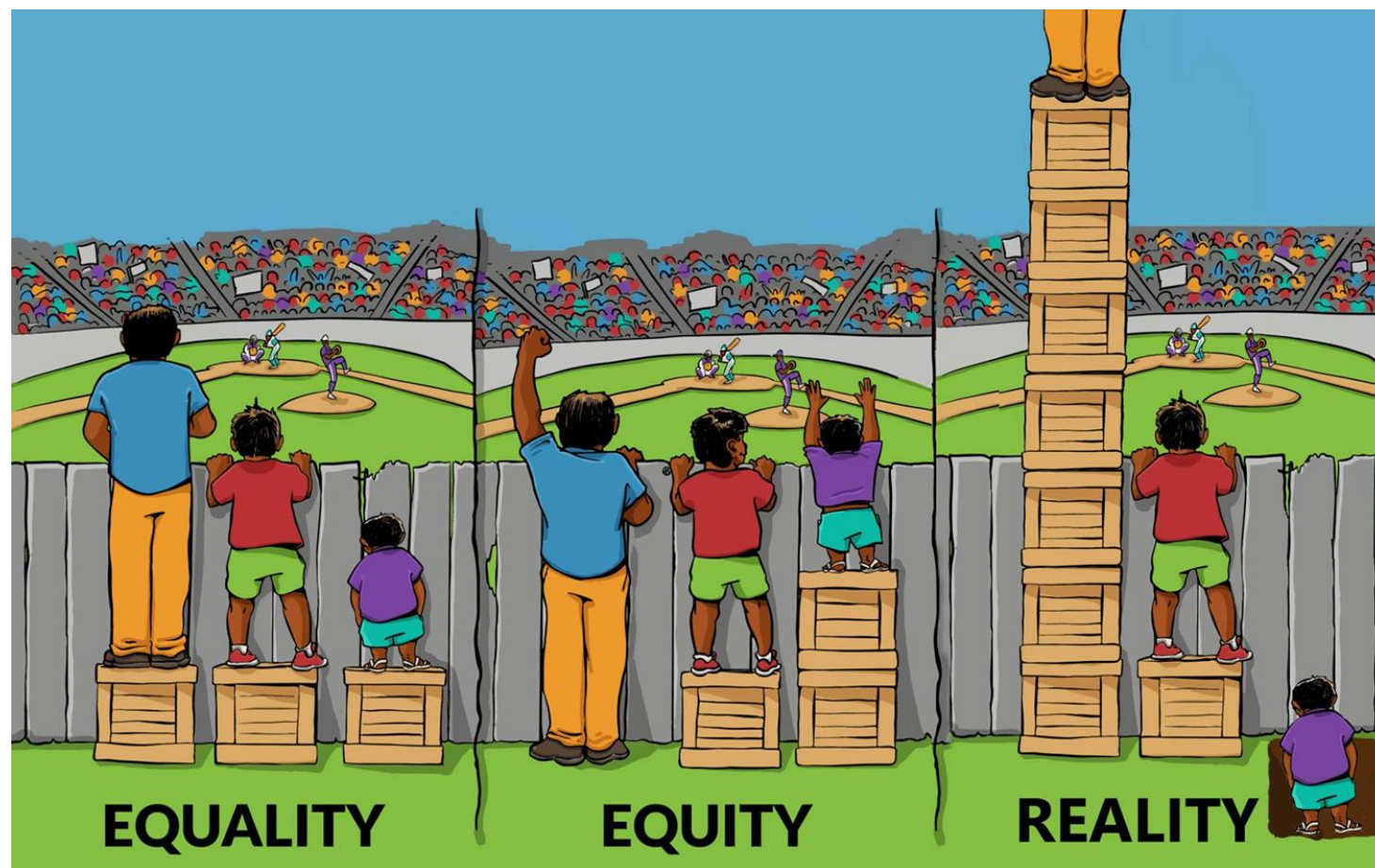
“
IF YOU SEE INEQUALITY AS
A “THEM” PROBLEM OR
“UNFORTUNATE OTHER”
PROBLEM, THAT IS A PROBLEM.

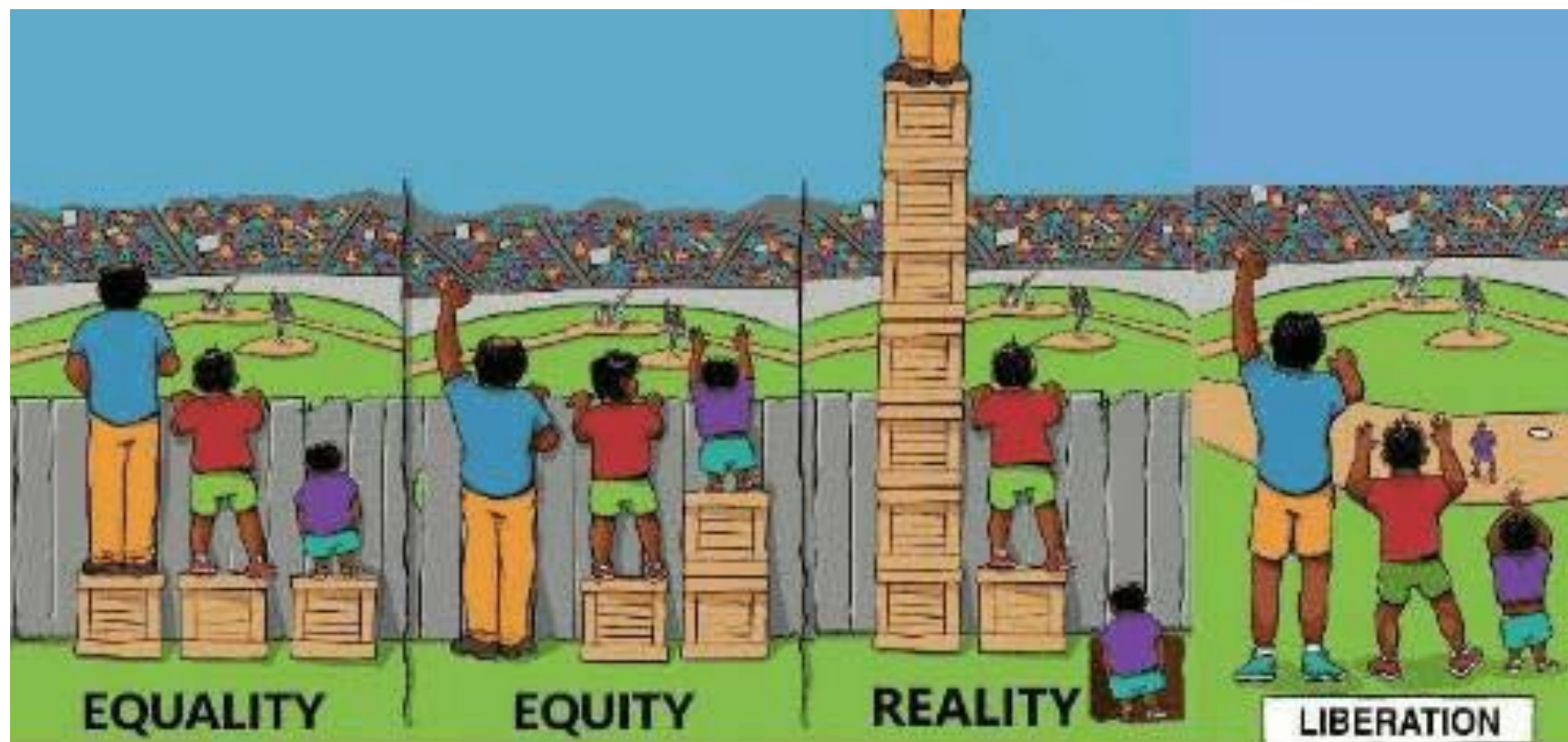
Kimberlé Crenshaw,
Lawyer, civil rights advocate and intersectional feminist

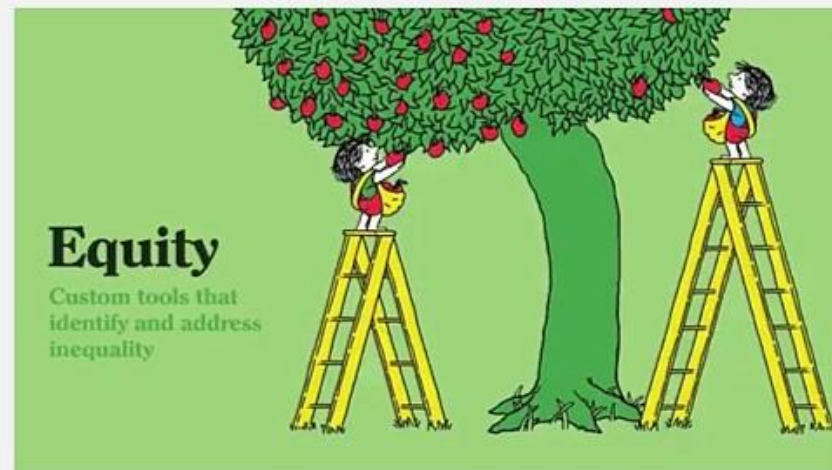
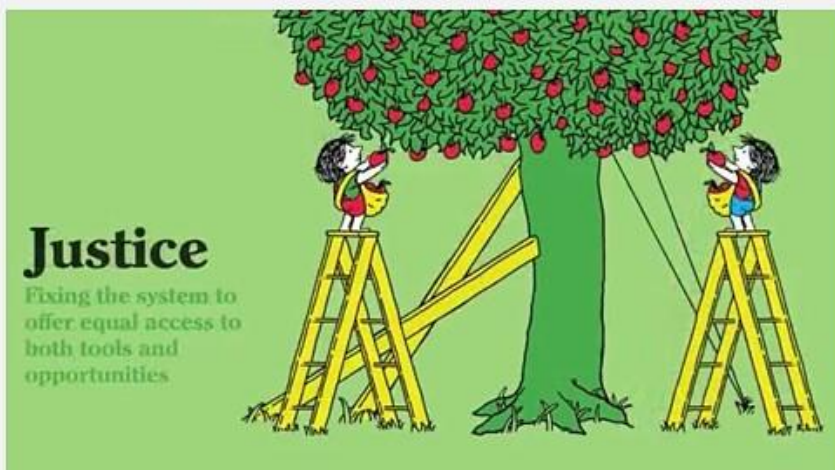
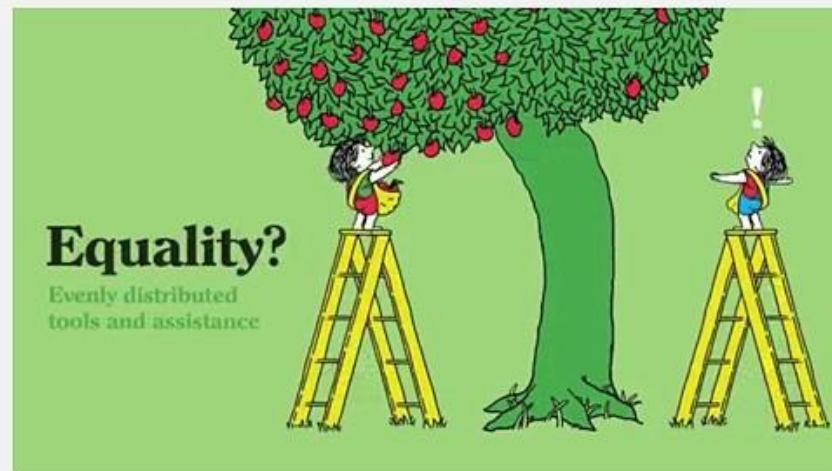
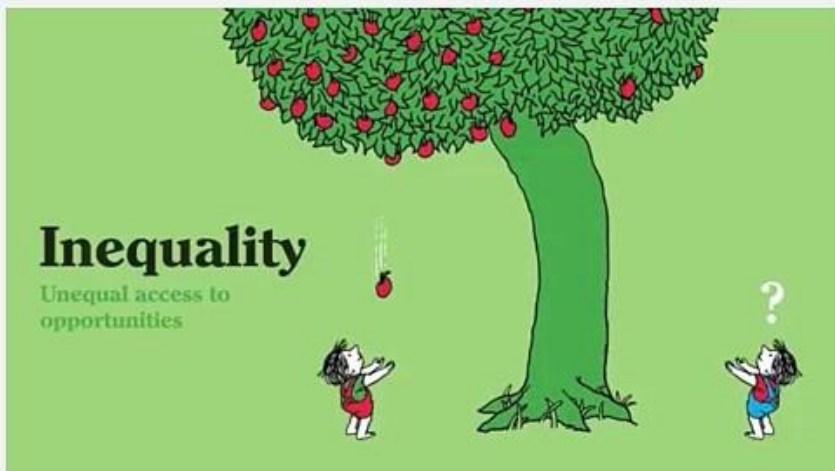
<https://www.youtube.com/watch?v=ViDtnfQ9FHc>
https://www.ted.com/talks/kimberle_crenshaw_the_urgency_of_intersectionality

Formální a věcná rovnost

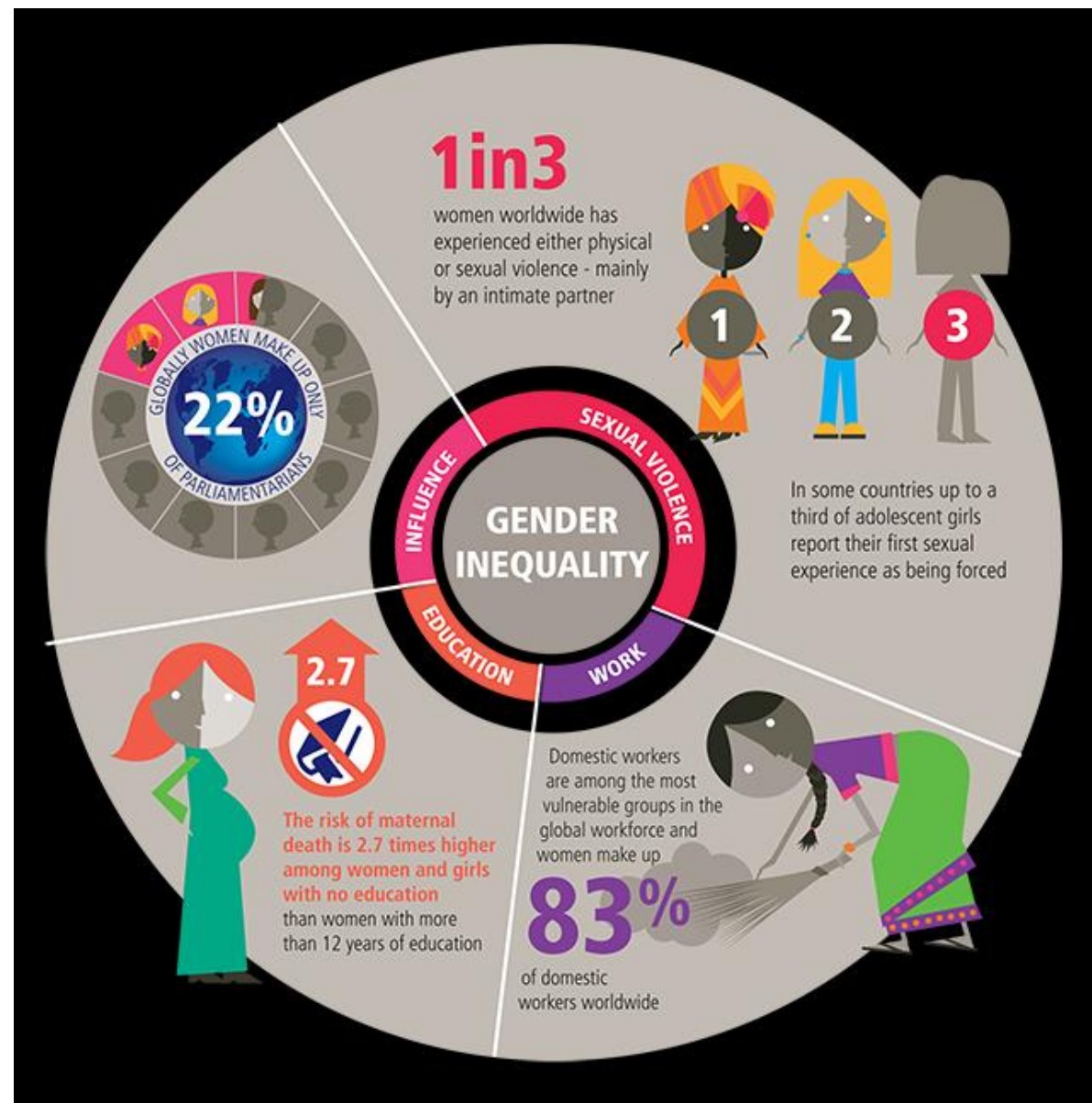
Liberation

Tony Ruth, @lunchbreath

Proč gendrová optika?

- PROTOŽE
- Role mužů a žen jsou sociálně určeny
- M a Ž čelí odlišným očekáváním a problémům
- Toto je často skryté
- Rovný přístup ke všem ale neznamená rovné výstupy

Sustainable Gender Equality – krátký film dobré praxe

- <https://www.exploring-economics.org/fr/decouvrir/sustainable-gender-equality-a-film-about-gender-ma/>

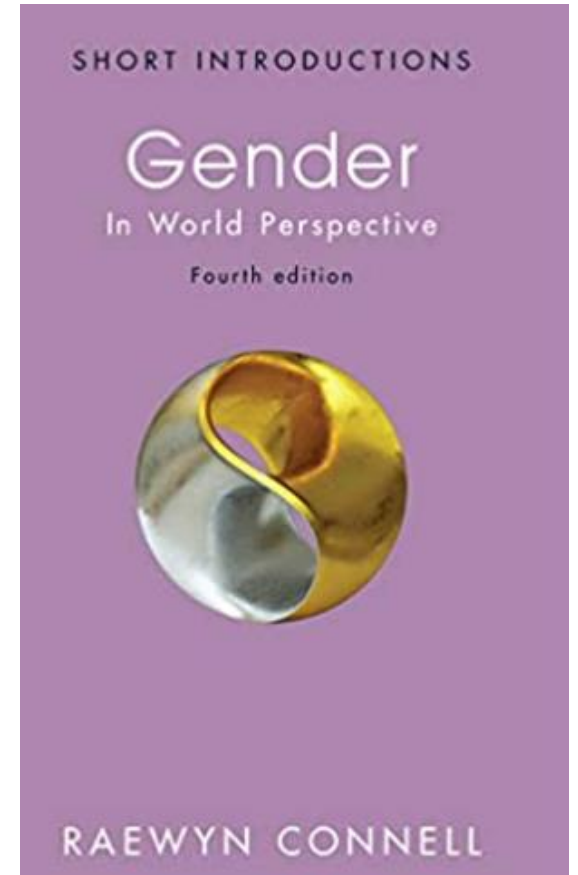

Gender Mainstreaming

- je strategie začleňování genderu na dvou úrovních:
 - prostřednictvím aktivit zaměřených na posílení postavení žen a
 - prostřednictvím integrace genderového hlediska do všech úrovní procesu politiky/programu/projektu, tj. do programování, identifikace, formulace, realizace a monitoringu a evaluace.
- Gender mainstreaming NENÍ cílem sám o osobě, ale strategií pro dosažení cíle genderové rovnosti a posílení postavení žen.
- X Gender stand-alone programming

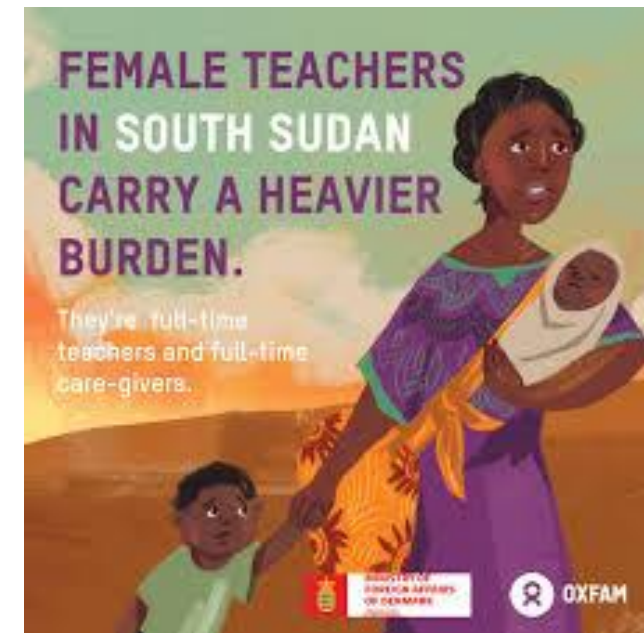
Gender hledisko

- spočívá v posouzení každého rozvojového problému z pohledu žen a mužů, dívek a chlapců, s cílem zjistit rozdíly v jejich prioritách, potřebách a možnostech, jak se mohou zapojit do jeho řešení
- Porozumění systémovým strukturám, funkcím, procesům a mocenským silám ([Connell and Pearse, 2015](#))

Malé změny – velký dopad (Mercy corps)

- Sudán
- Vzdělávací projekt – mmj. zvýšení kompetencí učitelů
- Ženy- učitelky se neúčastnily školení na učitelství
 - Důvod?
 - Načasování bylo v rozporu s domácími pracemi
 - Lokace – daleko, cestování po setmění – není v souladu s kulturou
 - Změny:
 - Časnější tréninky
 - Bližší lokace
 - Hlídní dětí

<https://www.ncronline.org/news/world/education-refugee-girls-still-low-needs-improve-report-says>

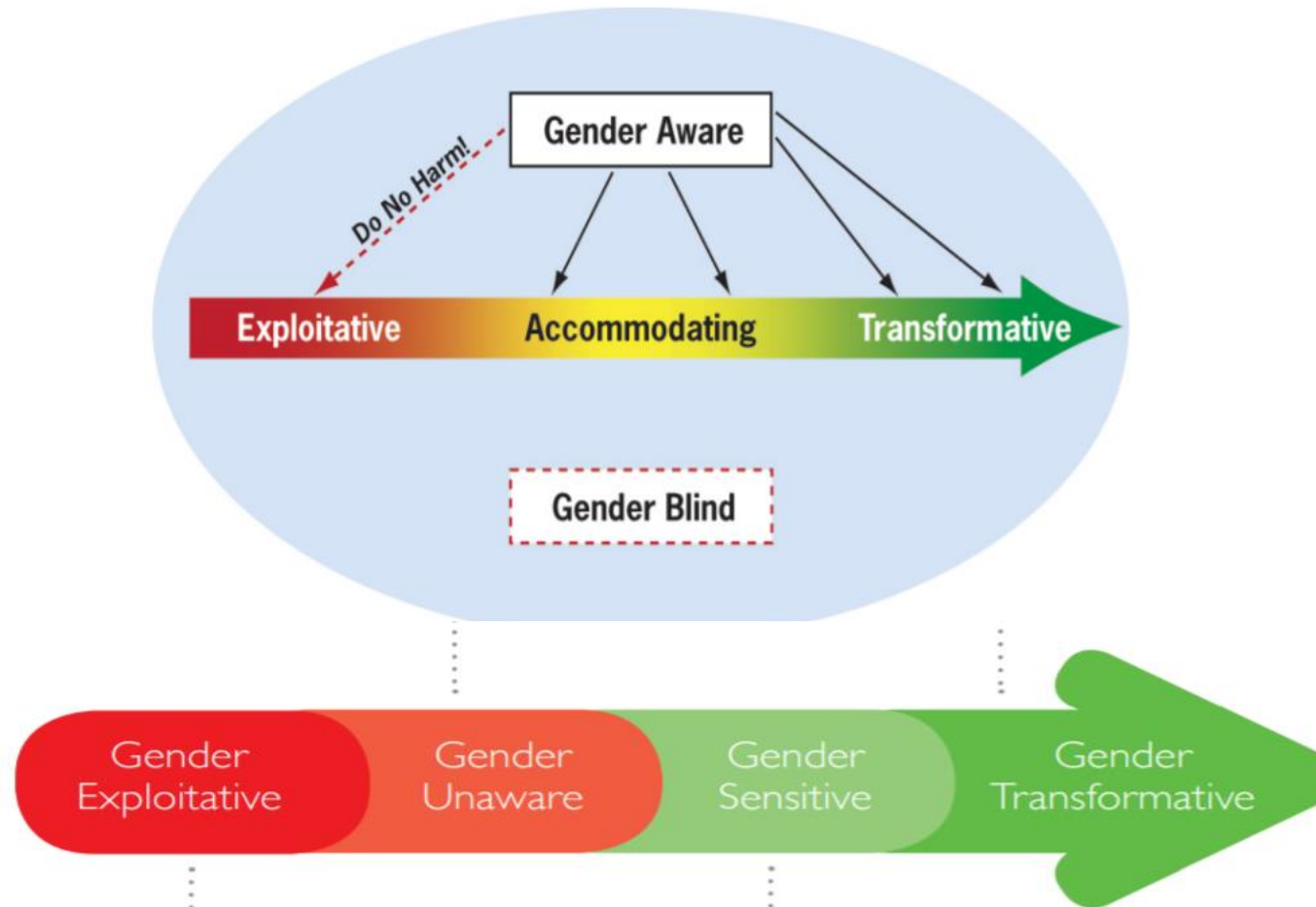
Příklad - Tanzanie – Vodní pumpy a ICT

- Podpora reportování rozbitých pump skrze SMS – místním autoritám a rádiu
- Donutit authority být aktivní a pumpy opravit
- Očekávání – 3000 SMS x skutečnost 53
- Proč?

<http://vulnerabilityandpoverty.blogspot.com/2012/12/by-inka-barnett-use-of-information-and.html>

GM kontinuum and rozvojová intervence

Gender Mainstreaming

- “*All humans born free and equal*” – nicméně, ženy musí bojovat
- Nelze pokračovat ve slepotě
- Gender Mainstreaming – nástroj k dosažení gender equality

Mýty ohledně GM

- Upřednostňuje žen nad muži
- Stand alone programming zacílí jen ženy
- Policies se vztahují jen na ženy a jejich záležitosti

Příklad – Vodní pumpy – subsaharská Afrika

- NNO projekt na zlepšení kvality života (přístup k čisté pitné vodě) v komunitě skrze vybudování vodních pump
- Nebyla provedena gendrová analýza, neboť je jasné, že zajištění vody je ženská práce, a tak se přímolepší kvalita života žen
- 2 týdny po instalaci pump došlo k jejich zničení
- Policie zjistila, že ji zničily adolescentní dívky
- Co bylo důvodem?

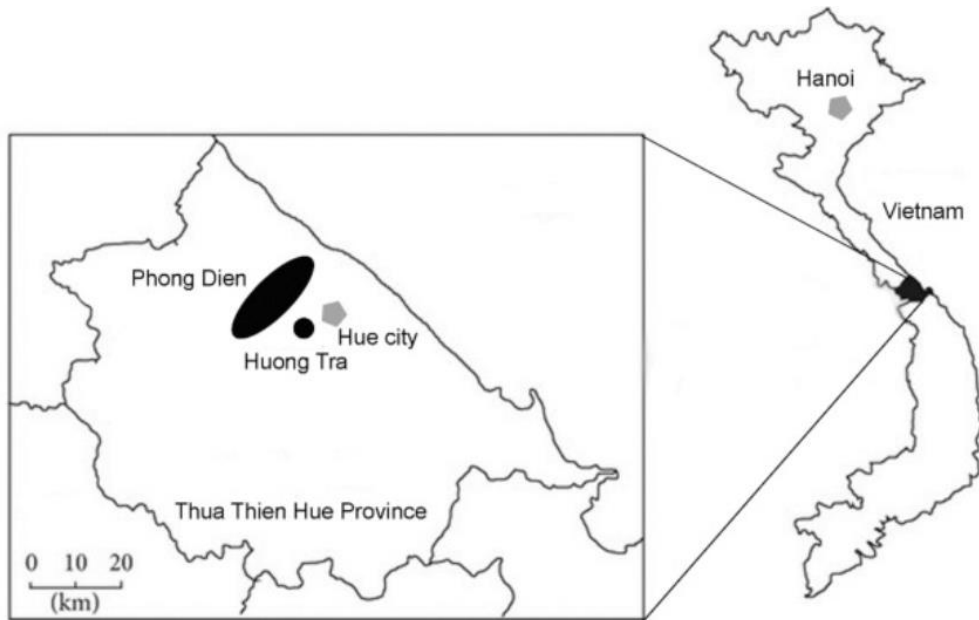

https://www.savethechildren.ca/wp-content/uploads/2016/03/gender_equality_program_toolkit_2014.pdf

Technologie bioplynu

– domácí bioplynky ve Vietnamu

Obnovitelné zdroje energie pro venkovské oblasti provincie Thua-Thien Hue (2011 – 2013)

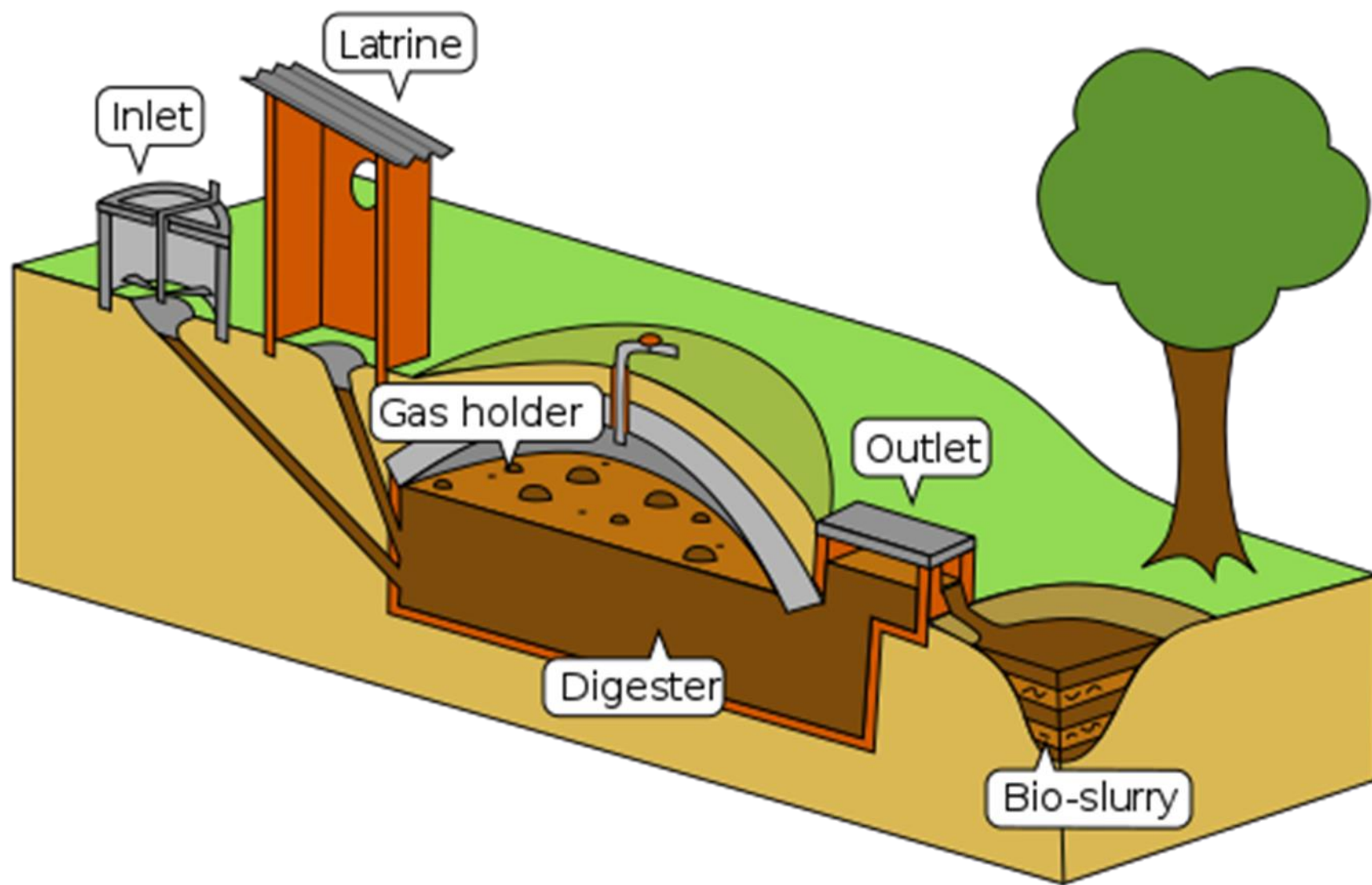

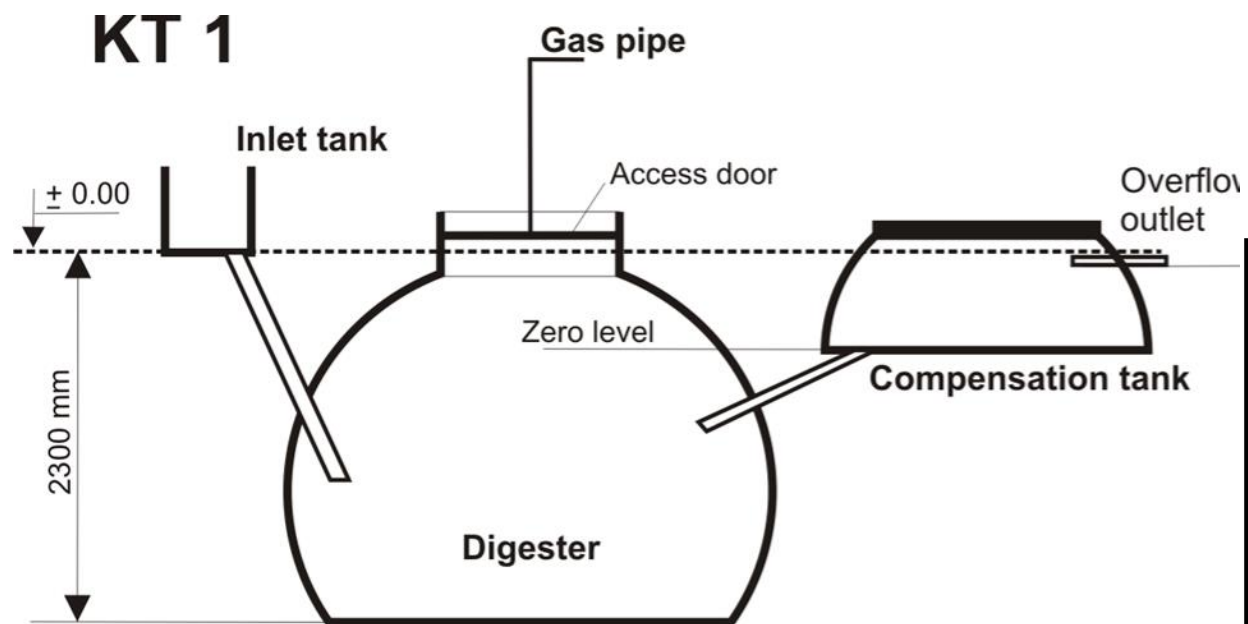
- Implementace **anaerobních digestorů rodinného typu** pro výrobu bioplynu v cílových okresech Phong Dien a Huong Tra.
- Instalace dvou experimentálních **fotovoltaických jednotek** pro sledování produkce elektrické energie ve specifických podmínkách cílové oblasti.
- **Realizace workshopů a vzdělávacích seminářů** se zaměřením na zásady využívání bioplynu, konstrukce bioplynových stanic a využívání solární energie.

Proč výroba bioplynu?

- Nakládání s odpady
 - Energie
 - Další benefity
-
- Cílová skupina
 - Inklusivní pro všechny?

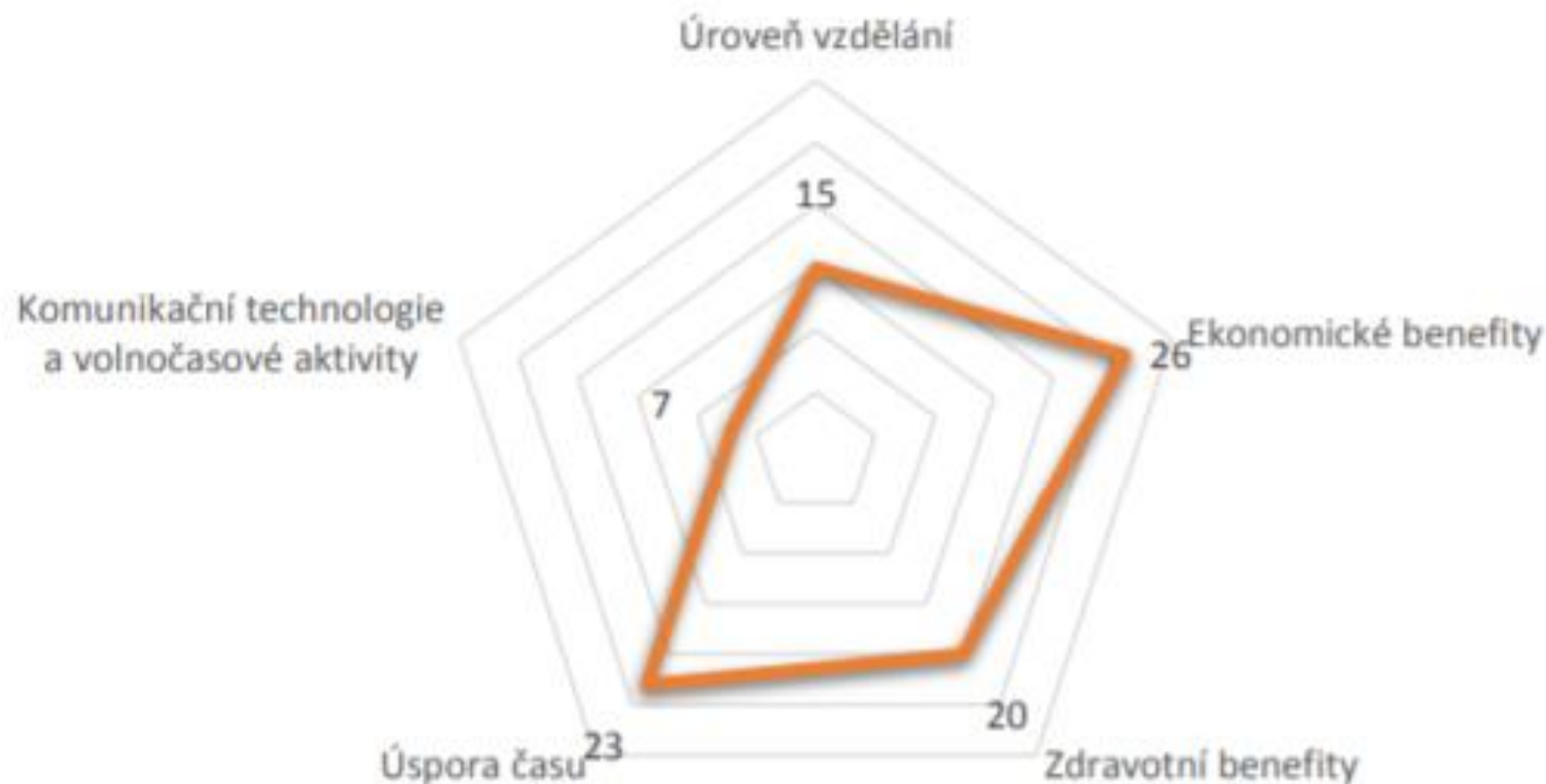

Gender optika

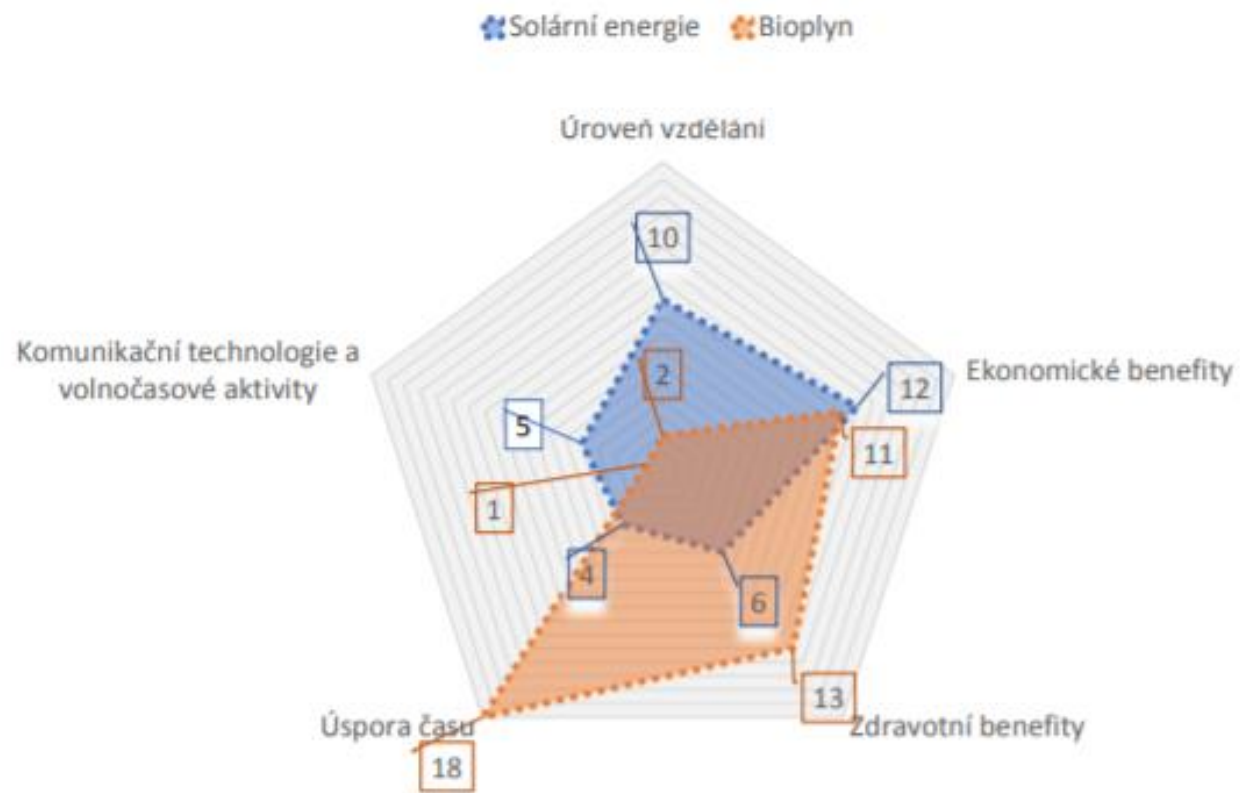
- Kdo se nyní stará o prasata (organický odpad)? A komu se technologií ulehčí/přitíží?
- Kdo zajišťuje palivo?
- Kdo bude využívat výstupy technologie? A jaké další benefity to přinese?
- Kdo bude technologii zajišťovat? Denní operace, dlouhodobé zajištění?
- Kdo má rozhodovací moc ohledně instalace technologie?
- Kdo zajistí finance? A na úkor čeho?

- Nebyla provedena gender analýza
- M x Ž data – kvantifikovaný indikátor
 - Počet žen na školení
- Evaluace
 - Zdraví, úspora času, vaření – kvalitativní
- Úspora času – jak ale využíván?
- Stále nutný tradiční způsob a vařič – pro prasata
- Nevyužit celý potenciál, který projekt nabízel

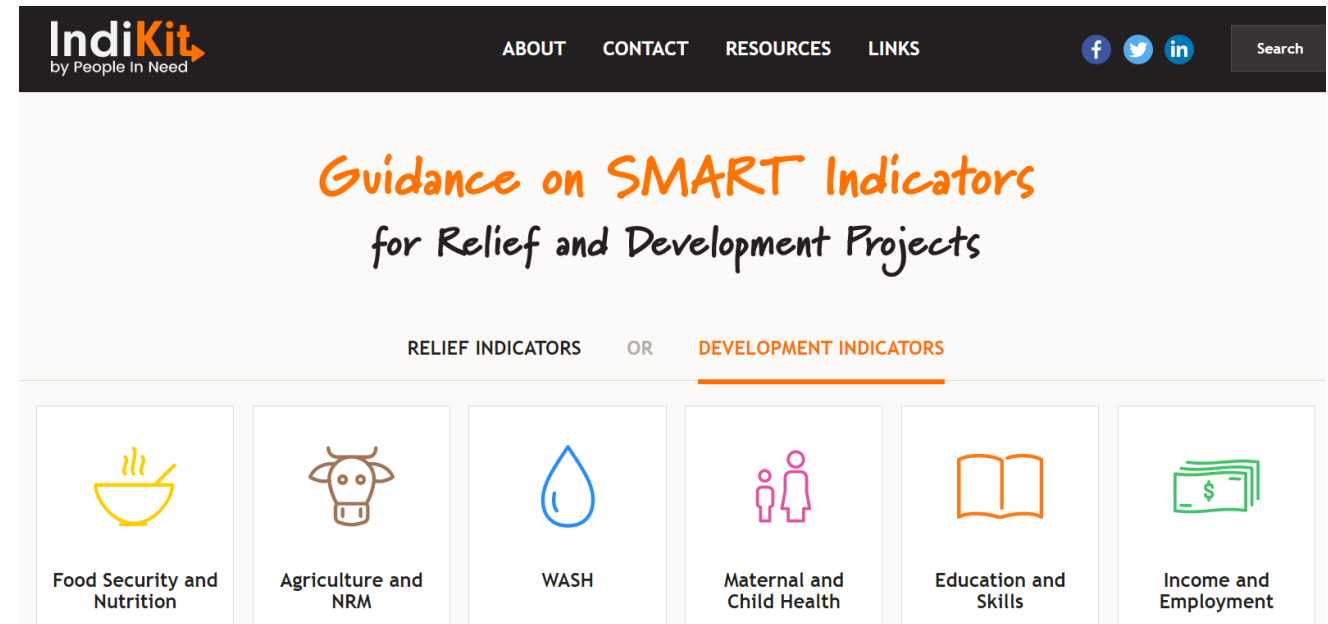
Benefits OZE pro venkovské ženy v rozvojových zemích (58 studií)

Porovnání benefitů solární a bioplyn technologie pro venkovské ženy – rozvojové země

Indikit

- <https://www.indikit.net/sector/78-gender-equality>

Děkuji za pozornost!

mazan@ftz.czu.cz